

Numer pojedyncze sprzedają się po gr. 10
tylko w Kantorze Głównym przy ulicy
Rymarskiej Nr. 742 na dole.

Prenumerata w Stolicy roczna złtp. 40 —
kwartalna złtp. 12 — miesięczna złtp. 4 —
kwartalna po województwach złtp. 20.

GAZETA POLSKA

Sine ira et studio.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— *Urząd Muncypalny miasta stołecznego Warszawy.* Postanowiliśmy puścić w entrepryzę dostawę czterdzieści sąni kubicznych zwiru do konserwacji dróg i ulic w mieście potrzebnego, wzywa życzących sobie podjąć się takowej dostawy: ażeby deklaracye swoje opieczątowane do dnia 16 b. m. do godziny siódmej wieczorem na ręce Sekretarza Jeneralnego Urzędu Muncypalnego podawać zechcieli, dołączając kwit kasy głównej Ekonomicznej Miejskiej na dowód że wadium w kwocie złp. 360 w tejże kasie złożone zostało. Warunki do tej entrepryzy każdego czasu w Sekretaryacie Jeneralnym przejrzane być mogą. W Warszawie dnia 4 Sierpnia 1831 r. — Referendarz Stanu Prezydent, *Laszczyński.* — Sekretarz Jeneralny, *G. Jachłkowski.*

Wyciąg z raportu Puzseta Naczelnika powstania w województwie Augustowskim.

Po bitwie pod Iglanką gdzie mając tylko 240 koni w lance po większej części uzbrojone i 30 ludzi pieszych, od 4000 z 3 działami atakowany bez straty jednego człowieka, zabiwszy nieprzyjacielowi Kapitana i 7 żołnierzy, zrejterować się memu oddziałowi udało, dowiedziawszy się o losie korpusu Giełguda, przedsięwziętem przebiec się z tym oddziałem i doprowadzić go do Warszawy; a przeszedłszy przez środek sił nieprzyjacielskich w obwodach Maryampolskim i Kalwaryjskim, zbliżyłem się dnia 18 t. m. pod Stawiska, w tym przechodzie patrol mój zabrał Porucznika i 14 ułanów nieprzyjacielskich z kompletnym umontowaniem, zabrałem wiele wódki i owsa i te zapasy po włóścianach okolicznych złożyłem. W tém miejscu otrzymawszy rozkaz, abym się starał utrzymywać w województwie Augustowskim jakkolwiek bez amunicyi i z tak małemi siłami w porównaniu do nieprzyjaciela, zwróciłem ku lasom Augustowskim.

Zaledwo przybyłem pod wieś Rudę, zawiadomiono mnie, iż piechota Rosyjska przeprawia się przez rzekę Łek pod wsią Szymanami o 3 wiorsty od Rudy odległą, udałem się natychmiast z 40 konnicy w karabinki uzbrojonej ku tej wsi, rozstawiwszy piechotę w chróstach pomiędzy nią a Rudą położonych, niemniej resztę konnicy przy chrustach wasekuracyi. Przybywszy pod Szymany zastałem przeprawioną nieprzyjacielską piechotę i takową około 70 ludzi po kilkudziesięciu wystrzałach do odwrotu przez rzeczkę zmusiłem, w którym to odwrocie nieprzyjacieli zostawił na placu zabitych 7 ludzi i z tamtej strony rzeczki dwa konie mu ubito; z naszej strony tylko jeden żołnierz mocno został ranny w rękę; poczem z nadeszłą nocą udałem się z Rudy do wsi Przechody, w celu przejścia lasem na Wierzbno na drugą stronę szosy, lecz dowiedziawszy się iż od Osowca i Goniądza przybywa droga, którą przejść koniecznie potrzeba, 400 piechoty i 80 koni huzarów rosyjskich, zwróciłem marsz mój nazajutrz raniutenko nazad ku Rudzie, chcąc się tamtędy ku lasom przebiec, lecz pod wsią Sośnikami awangarda moja spotkała kawalerję rosyjską a za nią postępującą piechotę. Po kilku wystrzałach kawalerja Rosyjska udała się wprawo chcąc nas od lewego skrzydła otoczyć, a piechota, której jak później mnie mówiono było około 500, postępowała ku nam: w takim położeniu rozstawiłem moją piechotę wprawo w krzakach, dla wstrzymania nieco nacierania nieprzyjaciela, z kawalerją udałem się ku wsi Białogrędy, gdyż tylko ta jedna droga do rejterady pozostała; albowiem z innych stron wszędzie są bagna do nieprzebycia. Minąwszy cokolwiek tę wieś, wysunęła się z lasu piechota rosyjska od Osowca przybywająca i kilkudziesięciu huzarów i ta do nas ogień dawać rozpoczęła, co usłyszawszy wojsko nieprzyjacielskie pod wsią Sośniki z moją piechotą ucierające się, natarło na nią i onę do odwrotu już nie w krzaki ale ku wsi Białogrędy gdzie ja się uciekać zmusiło. Tym sposobem zostałem w około przez 1000

przeszło wojska nieprzyjacielskiego otoczony, a przebiecie się przez piechotę rosyjską z tak małą siłą powstańców bez broni i amunicji stało się niepodobnem; broniłem się więc w tém miejscu dopóki ostatni ładunek wystrzelony nie został, lecz gdy podemną konia ubito, i gdy już wcale strzelać czém nie było, zrejterowaliśmy w bagno lasem zarosłe pod wsią Białogrodą, które dwie mile długości ku wsi Kapice a pół szerokości zawiera: tu konie musiały bydz porzucone a wszyscy tylko piechotą bagno wyżej pasa przebywali. Piechota zaś rosyjska podzieliwszy się w połowie od Osowca a w drugiej od wsi Białogrody, ciągle do nas przez godzin cztery z obydwóch stron szerokości bagna strzelała, chcąc nas z tego bagna wyparować; a gdy to żadnego skutku nie otrzymała, niepoohamowaną chęcią ujęcia mnie powodowana, rozebrawszy się zupełnie weszła z karabinami w bagno ciągle strzelając, lecz nie daleko mogła tém bagnem iść za nami, które jest tak błotniste, iż mnie samego po kilka razy wyciągać musiano.

Wyprowadziwszy się z oddziałem z bagien do wsi Kapice, dałem przeznaczenie oddziałowi mojemu. Z obliczonych strat okazało się, iż miałem ubitych 2 podoficerów, ośmiu żołnierzy, sześciu zaś dostało się w niewolę. Według zeznań włóścian okolicznych, nieprzyjacieli liczył do 50 w zabitych. O odbytych walkach przez ciąg miesięcy czterech z kilkuset ludźmi przeciwko kilku tysiącom i kilku działom nieprzyjacielskiem, poprzednio raportu przestałem. — Dnia 4 Sierpnia 1831.

— Koło Józefowa nie zaszło nic nowego; Rydigier znowu pracuje nad mostem. Pod Puławami chcieli się w nocy onegdaj Moskale na dwóch statkach przeprawić; ogień ręcznej broni zmusił ich do opuszczenia statków i te się w moc naszę dostały.

— Dambrowski taki sobie nadaje tytuł w odezwach swoich: «Jenerał Lejtnant wojsk rosyjskich, Prezes Rządu tymczasowego oswobodzonych prowincyj polskich.» — Widać że ten szanowny mąż awansował; pierwój był Prezesem tylko województw Mazowieckiego i Kaliskiego!

— Dnia 4 b. m. weszło 24 kozaków do Płocka z żądaniem, ażeby drukarnię tamtejszą przeprowadzono do Włocławka. Pewno więc Moskale chcą drukować proklamacye.

— Jenerał Różycki objął dowództwo oddziałów stojących naprzeciwko korpusu Rydigiera.

— Od wojska stojącego nad Bzurą nic nie słyhać. Jeszcze się nie bito. Nasi posunęli się, chcąc atakować; Rosyanie cofnęli się z Nieborowa i Arkadyi. — Główna kwatery nasza w Bolimowie.

— Onegdaj przyjechał przed Pragę kozak parlamentarz, z listem żądającego wymiany Podpułkownika Henryka Małachowskiego, który przed trzema tygodniami przez nieostrożność i szwadron swój stracił i sam się do niewoli dostał.

— Przybył tu do stolicy d. 3. b. m. waleczny Puszet, naczelnik powstania w województwie Augustowskiem, niemniej zasłużony ojczyźnie w dzisiejszej rewolucyi, jak i w dawniejszych krwawych walkach, o naszą niepodległość staczanych. Mężną pierś jego zdoła już od dawna znak honorowy, a szlachetną duszę, to poświęcenie się dla kraju, z jakim rozpoczął powstanie w rzezonem województwie w r. b. na dniu 5 Kwietnia. Nie przestając na ofiarach,

które w początkach rewolucyi naszej czynił, nie zważając na wiek, nie zaspakaja swego miłością ojczyzny gorącego serca tém, że się poprzednio już krajowi wystużył; rzuca majątek, mierny wprawdzie, lecz czysty, spokojny, i na wygodę życia wystarczający, opuszcza ukochaną żonę, i bez opieki zostawia losowi jedyne dziecko, dziesięcioletniego syna swego; obojętny na wszelkie straty i przykrości, jakie ztąd ponieść musi. Chwyta za oręż, zatrudnia nieprzyjaciela, podnosi ducha współobywateli, i wskazuje powinność prawego Polaka, nie będąc z rzędu tych, co pod cechą poświęcenia się dla kraju, szukali, albo swój los poprawić, albo w przeciwnym razie, uszlachetnić tém, przewidziane swe bankructwo.

Czyni jego nie raz głośni krajowe i zagraniczne Gazety; ale zastuge jego i ile się do sprawy przyczynił, ten tylko oceni, kto zważy, iż ten mężny obywatel, w tak odległej od stolicy części kraju, bez żadnej pomocy, nie mając dział, broni, ani amunicji, zupełnie zostawiony sam sobie, własnymi siłami odcignęto wzdłwa, szczupłą liczbą na wszystko determinowanych powstańców, opierał się ciągle przez cztery miesiące, mnogiej i przeważnej liczbie nieprzyjaciół; niepokoił, i zatrudniał ich bezprześcannie. Chwała ci mężu, coś poświęcił szczęście domowe dla szczęścia ojczyzny! Wielbią cię dziś zato twoi współrodacy, podziwiają cudzoziemcy, a imię twoje już dziś znane w całej Europie, przejdzie do polomności i zajmie zaszczytną w dziejach naszych kartę. — Tobie i tym którzy z tobą walczyli, składamy hołd publiczny.

— (Nad.) — Dnia 4 b. m. śmierć sroga ciężko zasmuciła osieroconego męża, krewnych i licznych przyjaciół. Nową ofiarą okropnej zarazy padła w młodym wieku w najpiękniejszej życia porze Elżbieta z Stettnerów Owidzka P. Augusta Stettner Radzcy województwa Podlaskiego córka, P. Jana Alojzego Owidzkiego Meconasa małżonka, trojga nieletnich dziełat matka. — Ktokolwiek znał tę osobę, jęj przymioty, łagodność, światło i te cnoty które uprzyjemniają i uszczęśliwiają towarzystwo ludzkie, ktokolwiek był świadkiem, jak z anielską cierpliwością najgorliwiej poświęcała się od samego początku pracy ciągłej przy lazaretach, niosąc pomoc i ulgę walecznym, co w świętej sprawie ojczyzny krew przelewając chlubne; odnieśli blizny, z jaką wytrwałością usiłowała dopomagać cierpiącej ludzkości tak przez ofiary z własnych funduszów, jako też przez pracę i zbieranie składek dobrowolnych, które podobno zawczesnego jęj zgonu stały się przyczyną, ten przyzna zapewne że strata jęj jest bolesną, że żałtak męża jak rodziny i licznych przyjaciół jest nader sprawiedliwy, ten łzę pamięci z nami połączy. G. P.

Odezwą Naczelnego Kapelana przy Pospolicém Ruszeniu województwa Podlaskiego do obywateli księży Proboszczów.

Koledzy!

Rzucaliśmy się do stóp świętych ołtarzy na pierwszy odgłos powstania narodu. Przepelnione serca nasze radością wynurzały swe uczucia przez modły, żebrząc błogosławieństwa niebios dla świętej sprawy ludzkości. Błagaliśmy Pana Zastępów aby skłonił panującego wówczas Króla do uszanowania praw człowieka które mu natura

przyznała, Bóg potwierdził a religia uświęca. Jako kapłani Boga pokoju gorące bez przerwy zanosiliśmy prośby i żby oszczędził krwi braci naszych, tak bezwzględnie trwonioną od spiekot skwarne równika strefy, aż do zlodowaciałych biegunów północy. Dopełniliśmy wszystkiego, co dopełnić są winni pośrednicy między Bogiem i ludem, co nam kazała wdzięczność dla narodu podziela- jącego z nami owoce swych znojów, otaczającego swoją ufnością. Mimo jednak najgorętszych pragnień naszych, mimo westchnień i łez, podobno się Przedwiecznemu (z widoków Jemu samemu tylko znanych) prowadzić nas drogą krwawych zapasów do celu upragnionego. Ten który się mienił być ojcem Polaków, obrazem czuwającej opatrności nad ludem, siedząc na niedostępnym tronie odepehnał proszących, zegnał krocie zastępów, sprowadził mordercze narzędzia śmierci i wywołał rozpacz do boju. Dopomnił się naród sprawiedliwości żelazem, który lat piętnaście nie mógł wypłakać. Nie widząc potrzeby przypominać wam kochani bracia zadziwiających czynów nadzwyczajnego mężstwa i odwagi naszych niezwalczonych bohaterów. Ich pierś granitowa, ich żelazna wytrwałość wprawiły w zadumienie Europę i upokorzyły zakrwawionych nieprzyjaciół ojczyzny. Do uwiecznienia dzieła ruszyły wypadły wszystkich mieszkańców z ich zagród, każdy pewnie ujmie oręż, bo każdego serce jednym rozognione uczuciem. Kochani Bracia! przy nas spoczywa zaufanie ludu, kierujmy nim dla dobra ogółu. Ta jest nasza główna powinność. Ten a nie inny cel powołania naszego. Im bardziej ścieśniamy węzeł miłości ojczyzny, tym widoczniej usprawiedliwimy miłość naszą ku Bogu i Jego świętym ustawom. Wy kochani bracia! najtrafniej pojęcie naszej świętej sprawy ludowi wyjaśnić, wy ducha jego podnieść zdołacie. Bóg który wlał mężstwo i odwagę w pierś młodzieńczą w dniu 29 Listopada i wytrącił oręż osłupiałym wrogom, dokończy dzieła przez siebie zaczętego.

Uwagi jednego z Dzienników Francuzkich, nad dzisiejszym stanem stosunków Anglii z Francją.

Ciągłe mówią o naszym połączeniu z Anglią. Dzienniki Wielkiej Brytanii, a nawet pierwsze narady Parlamentu zdają się potwierdzać szczęśliwą zmianę ogłaszającą, że miejsce stariej i nieszczęśliwej antypatii zajmuje wreszcie porozumienie oparte na wzajemności interesów i na szlachetnej emulacji dla dwóch ludów, pragnących stanąć na czele cywilizacji, która wielkim krokiem, dąży do wolności. Zaiste, skoro porównamy stosunki obecne Francji z Anglią, z wojną wyniszczającą, którą z nami prowadziła pod konwencyą, pod dyktoryjatem i za czasów Cesarstwa, skoro porównamy je z tą uwagą, że nas niegdyś zmusiła do okropnych represji blokady lądu stałego, musimy się cieszyć z nowego stanu rzeczy, a to tém bardziej, że fałszywe systemata, przez które chciało Francją wyłączyć z pod opieki prawa narodów, upadły na zawsze ze swemi twórcami.

Te systemata kosztowały życie Pitta i Castlereagha, którzy umarli z rozpacz w obecności następstw wielkiego błędu, błędu, co zarazem stał się zbrodnią przeciw ludzkości i głęboką raną własnemu krajowi zadaną. Anglia i Francja, cokolwiekby odtąd wyniknęło, nie będą z sobą pro-

wadzić wojen podobnych Punickim, kończących się upadkiem jednego lub drugiego mocarstwa. Nie usłyszysz już świąt powtarzanego wśród naszych zgromadzeń okrzyku, podobnego odgłosowi dzikiego i nieroztropnego Katona: „Trzeba zniszczyć Anglię.“ Anglia ze swjej strony nie usłyszysz już odrodzenia dziedzica nienbłaganej zawiści Lorda Chatam i jego syna, aby powtarzała za nimi ten bezbożny okrzyk: „Trzeba zniszczyć Francją!“ Gdyby Anglia w walce zginęła, despotyzm odniósłby górę może na czas dwóch wieków. Gdyby uległa Francja, Anglia pozostałaby sama w obliczu Monarchów samowładnych stałego lądu, skończyłaby swój byt stając się ich pastwą, a cywilizacja i wolność cofnęłyby się jeszcze na długo.

Anglia i Francja zarówno silne i potężne, potrzebne są dla wolności Europejskiej i świata; ich związek jest warunkiem ich bezpieczeństwa, szczęścia i zbawionego wpływu na losy innych ludów; ale ten związek z obu stron powinien być szczery, zasady jego powinny być jednolite, polityka dążyć powinna do jednego celu, tak jak w doskonałym kontrakcie ważą się korzyści. Złoty więc byłoby np. przepowiednią, gdyby Anglia dozwoliła Francji wnieść się samą na korzyść Polaków; lecz zkażdeby mogła wynikać obojętność rządu Wielkiej Brytanii dla tak szlachetnego narodu?

Jak to! ten sam rząd, co wstrzymał zastępy Cara pod murami Konstantynopola, który swoją interwencją ocalił Sułtana Mahmuda, śmiałyby odmówić pomocy dla sprawy Polaków, którzy niegdyś chrześcijaństwo ocalili przed napływem barbarzyńców? Niepodobna jest przypuszczać taką sprzeczność; niepodobna, aby Anglia nie wspierała Francji w szlachetnym zamiarze wyrwania od zagłady narodu, który się stał podziwieniem świata, i który zasługuje, aby zachował wolność, którą potokami krwi swojej okupił. Anglia nie zaprze się samej siebie, nie dozwoli rzucić cienia podejrzenia na swoją dobrą wiarę, na początek nowego swego przymierza z nami. Zresztą oczekując rozwiązania tego wielkiego pytania, które wkrótce wyjaśnionem być musi, Anglia winna Francji zadosyć uczynienie, którego jej odmówić nie może, a które jest bardzo ważne.

W czasach jadowitej kłótni między dwoma krajami, Anglia ofiarowała schronienie starszej linii Burbonów, wypędzonej z reszty Europy. Całemu światu wiadomo, że Szkocja stała się wtedy arsenałem intryg, spisków przeciwko Francuzkiemu rządowi; każdemu wiadomo, że z tej kryjówki szambionej niegodnym pogwałceniem prawa gościnności, wyszedł niegdyś plan maszyny piekielnej, wyszło przyzwolenie udzielne wynalazcom tego środka do wyrzucenia w powietrze części Paryża, dla zabicia jednego człowieka!

Nie damy nigdy wiary, aby ówczesny rząd Angielski miał wtedy wiadomość o tej okropnej myśli, ale ona przecie utworzoną była pod cieniem przytułku, którego ten rząd dozwolił. Tak straszny przykład nie powinien być dla teraźniejszego Ministerjum straconym. Linia od tronu odpadła, którą reprezentuje Książę niepoprawiony, znalazła znowu gościnność na ziemi Angielskiej, i już ta gałąź nadużywa tej gościnności, knuje spiski przeciw Francji i przeciwko jej rządowi sprzymierzeńcowi Anglii; już usiłuje wznowić wojnę domową na zachodzie i południu; już wielkich dokłada starań, aby przywołać nowy napad

w nadziei powrotu raz jeszcze za pociąganie cudzoziem-
ców, na oczyszczonej ziemi, zniszczoną i wyludnioną, dla
korzyści dwóch starców łęklwych i ciemnych, i dziecka
wychowanego w ich szkole, to jest naznaczonego wcześniej
piętnem upadku. Ważną jest dla Anglii rzeczą, położyć
koniec występnyemu usiłowaniu tej gęzi; winna Anglia
sobie samą, honorowi swojemu, wierze traktatów, winna
zachowaniu pokoju między dwoma krajami, winna akt ja-
wny, przez który da poznać najuroczyściej Karolowi X po-
stawienie i odmówi mu schronienia udzielonego przez li-
tość dla jego wieku, jeżeli się nie zrzecze nierozsądnych
i zbrodniczych intryg, któremi chce zamieszać Francją,
która tak szlachetnie opiekowała się jego schronieniem i
odjazdem.

W I E R S Z

NA PRZYBYCIE DO STOLICY

HENRYKA DEMBIŃSKIEGO

JENERAŁA I JEGO TOWARZYSZOW BRONI

DNIA 3 SIERPNIA 1831.

Bóg, chcąc wywyżżyć ludzką wytrwałość,
By w każdej chwili miała zwycięstwo,
Cnotą ją nazwał, nadał jej stałość,
I w heroiczne uzbroił męstwo.

Komu z śmiertelnych droga ojczyzna,
Kto dla niej czystym żyje zapalem;
Kto Stwórcy tylko podległość wyzna;
Kto dla wolności sercem jest całym,

Tego Bóg wybrał dla szczęścia ludów,
I wytrwałości natchnął żywiołem,
Ten wykonawcą jego jest cudów,
Swobód mścicielem, stróżem aniołem.

Nieugięty w męstwie, jak bitne pradiady,
Z Litwy Dembiński powraca z męźnemi,
Xenofont Polski szablą znacząc ślady,
Spiesz na pomoc ojców swoich ziemi.

Zdrada w tajnikach snująca bezprawia,
Duszy rycerza uwieść nie zdołała,
Pocieszył serca, które żał zakrwawia:
Chwała Ci, wielki Bohatrze, chwała!

A wy, nikczemni zdrajcy! wy, potwory!
Których imiona wzgarda już pokryła,
Nieście swą podłość w czarne piekielne nory:
Śmierć za ojczyznę wolnym tylko miła!

Dusze shańbione! wyście zawołali:
„Już się honoru szablą nie ocali,
Wróg naokoło!” — Dembiński zawołał:
„Kto Polak za mną!” — i z chwałą wyjść zdołał.

Śmierć z nim przeniosła garstkę uzbrojoną,
Byłaby za ojczyznę sto razy umarła;

Lecz Bóg nad nią rozłożył opieki ramiona,
Przez tłumy najeźdźników mężnie się przedarła.

Gad jadowity niech wam wewnątrz pali,
Za śmierć spółbraci, klęski, udręczenia;
Niech was piekielnym ogromem przywali
Dziksza niż piekiło zgryzota sumienia.

A ten ślachełny orszak wojowników,
Towarzysz wierny niezwalczonych szyków,
Czemu i trudy i bój z nimi dzieli? —
To jest ród Gedymina, wolności mścicieli.

Bracia! wy na głos starszyzny
Rzuciliście lube domy;
Bracia! wyście dla ojczyzny
W pierś przyjęli Marsa gromy.

Nieszczęsne dziatki i żony
Straszne schłongły pożogi;
Wy od nich w dalekie strony;
W ojców ziemi wściekłe wrogi!

I wiatr rozwiewa popioły,
Zbrodniarz potrąca je nogą;
I duchy ofiar, anioły
Niebieską prowadzą drogą.

A wy tak bolesne straty,
Wygnańcy, tylko łzą czcicie,
Przenosząc wolność Sarmaty
Nad własne i swoich życie!

Dla was Polska wszystkim w świecie,
Wy tylko dla niej życie;
Ona pociechą jedyną,
Ona wam domem, rodziną!

Ale czas zemsty nadleci,
Pomścicie żony i dzieci,
We krwi je wrogów pomścicie:
Błyśnię z mogił Polski życie!

O plemie drugich Spartanów!
Przemożesz srogość tyranów:
Ciesz się! odżyje ojczyzna,
Świat ci ją zdumiony przyzna.

A. Ździarski.

— Sprostowanie. — W wczorajszym numerze Gaz. Pol. na stron. 4 szpalcie 1 wierszu szóstym i piątym od dołu być powinno: że poświęcenie dla ojczyzny, jest samych wdzięków ozdobą i krasą.

TEATR ROZMAITOŚCI. — Daną będzie Komedya: Florek czyli lokaj panem. — Zakończy Komedyo-opera: Wujaszek z Ukrainy.